

Gönderim: 14.11.2022

Kabul: 31.01.2023

Tür: Araştırma Makalesi

Öğrenenlerin çevrimiçi uzaktan eğitim ortamlarında topluluk hissi geliştirme düzeylerinin farklı değişkenler bağlamında incelenmesi

Emin ÖZEN^a
Hülya DÜZENLİ^b

^a Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, ORCID: 0000-0001-7026-1503

^b Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, ORCID: 0000-0001-7751-0509

Özet

Uzaktan eğitimin dördüncü nesli olarak adlandırılan çevrimiçi eğitim ortamlarında ve bu ortamlardan yararlanan öğrenenlerin sayılarında teknolojik ve sosyo-ekonomik gelişmeler nedeniyle her geçen gün artış yaşanmaktadır. Bu durum, öğrenenlerin çevrimiçi ortamlarda kendilerini ifade etmeleri, aktif katılımları ve öğrenme eyleminin devamlılığının sağlanması açısından kritik bir öneme sahip olan topluluk hissi geliştirebilme konusunu gündeme getirmektedir. Bu çalışmanın amacı, çevrimiçi uzaktan eğitim ortamlarında topluluk hissi geliştirme düzeylerinin duyuşsal ve eylemsel boyutlar açısından öğrenenlerin demografikleri, öğrenim gördükleri dil düzeyleri ve teknoloji kullanım becerilerine ilişkin değişkenlere göre farklılaşma durumlarını belirlemektir. Araştırma kesitsel tarama modelinde desenlenmiştir. Öğrenenlerinin çevrimiçi uzaktan eğitim ortamlarında topluluk hissi düzeylerini belirlemek amacıyla Ilgaz ve Aşkar'ın (2009) geliştirdiği "Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Ortamında Topluluk Hissi Ölçeği" kullanılmaktadır. Araştırmanın sonucunda; genel olarak, cinsiyetin ve dil seviyelerinin topluluk hissi geliştirmede önemli bir faktör olmadığı, demografik özellikleri ne olursa olsun tüm öğrenenler için destekleyici ve kapsayıcı bir öğrenme ortamı yaratmanın önemli olduğu, daha yüksek teknoloji yeterliliğine sahip öğrenenlerin, çevrimiçi öğrenmede yer alan çeşitli araç ve teknolojileri kullanmada daha rahat ve yetkin olabileceği ve kendilerini rahat ifade edebilecekleri, etkili ve verimli çevrimiçi ortamlar sunulması gerekliliği sonucuna varılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Çevrimiçi uzaktan eğitim, Topluluk hissi, Çevrimiçi öğrenme, Parametrik testler

Investigation of learners' levels of developing sense of community in online distance education environments in terms of different variables

Abstract

Online education environments, which are called the fourth generation of distance education, and the number of learners who benefit from these environments are increasing gradually due to technological and socio-economic developments. This situation raises the issue of developing sense of community, which is critical for learners to express themselves in online environments, to actively participate and to ensure the continuity of the learning action. The aim of this study is to determine the change in learners' levels of developing sense of community in online distance education environments in terms of affective and operational dimensions according to the variables related to learners' demographic, language level and technology usage skills and to obtain information about learners' levels of developing sense of community in online environments. The research was designed in cross-sectional survey model. In order to determine the learners' level of sense of community in online distance education environments,

Kaynak Gösterme

Özen, E. ve Düzenli, H. (2023). Öğrenenlerin çevrimiçi uzaktan eğitim ortamlarında topluluk hissi geliştirme düzeylerinin farklı değişkenler bağlamında incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 9(1), 316-336.
<https://doi.org/10.51948/auad.1203894>

Bu çalışma, 28-30 Eylül 2022'de Anadolu Üniversitesi tarafından düzenlenen 5th International Open & Distance Learning Conference (IODL 2022) adlı konferansta sunulan sözlü bildirinin, yeniden düzenlenmiş ve genişletilmiş halidir.

the "Sense of Community Scale in Online Distance Education Environment" developed by Ilgaz and Aşkar (2009) was used. As a result of the research; it is concluded that gender and language levels are not an important factor in developing a sense of community, that it is important to create a supportive and inclusive learning environment for all learners regardless of their demographic characteristics, that learners with higher technology proficiency may be more comfortable and competent in using various tools and technologies in online learning, and that effective and efficient online environments should be provided where learners can express themselves comfortably.

Keywords: Online distance learning, Feeling of community, Online learning, Parametric tests

Giriş

21. yüzyılın ilk çeyreği pek çok yıkıcı yeniliği ve yeni yaşam biçimlerini beraberinde getirmektedir. Enformasyon ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle birlikte hayatımızdaki birçok alanda yeniliklerin ivme kazandığı ve özellikle nasıl öğrendiğimize, nasıl öğrettiğimize ve bilgiye nasıl eriştiğimize dair yeni olanakların ortaya çıktığı ifade edilebilir. Eğitimdeki yıkıcı değişikliklerin, öğrenenleri, öğretmenleri ve yöneticileri aynı şekilde etkileyerek eğitimin verilme ve alınma şeklini dönüştürmekte olduğu, bu gelişmeler ışığında çevrimiçi öğrenme ortamlarında artışlar yaşandığı ve farklı şekilde yapılandırılmış birçok çevrimiçi öğrenme ortamının kullanıcıların tercihine sunulduğu gözlenmektedir. Bu bağlamda, içinde bulunduğumuz 2020’li yıllarda özellikle covid-19 pandemi dönemiyle birlikte çevrimiçi uzaktan eğitim veren kurumların sayısı artmakta ve buna paralel olarak çevrimiçi eğitim ortamlarında bulunan öğretmen ve öğrenen sayılarında ciddi artış yaşanmaktadır (Dhawan, 2020).

Çevrimiçi öğrenme ortamlarında, internet iletişim teknolojileri aracılığıyla metin, ses, video, grafik ve animasyon gibi araçlar aracılığıyla ders materyalleri paylaşarak öğrenme gerçekleşmektedir (Gümüş, 2007). Çevrimiçi ortamlar, öğretim uygulamalarını sınıfın fiziksel sınırlarının ötesine taşımış ve çevrimiçi öğrenen-öğrenen ve öğrenen-öğretici etkileşimlerini eğitimin bir parçası haline getirmiştir. Böylece öğrenenler hem senkron hem de asenkron çevrimiçi iletişim araçlarını kullanarak öğretmenler ve sınıf arkadaşlarıyla etkileşime girmektedir (Wang, 2008). Birçok eğitim kurumu bu ortamları; düşük maliyet, öğretim üyelerinin eğitim hizmetlerini zaman ve mekândan bağımsız olarak sunabilmeleri, sunum kolaylığı gibi nedenlerle benimsemiştir (Varol ve Türel, 2003). Bu durum eğitim-öğretim kurumlarında çevrimiçi ortamların yaygınlaşip ivme kazanmasını etkilemiştir (Yıldız, 2020). Çevrimiçi uzaktan eğitim ortamlarında yaşanan bu artışın ilgili ortamlarda kalitenin göstergelerinden biri olan aidiyet sorununu gündeme getirdiği düşünülmektedir.

Yüz yüze olmayan öğrenme ortamlarında gerçeklik hissi ve güçlü sınıf topluluğu hissi öğrenenler arasında bağlanmışlık ve aidiyet hissi yaratarak birbirlerine ve eğitim aldıkları kuruma karşı sorumluluklarını yerine getirmelerine yardımcı olabilir. Açık ve uzaktan eğitim

(AUE) ile ilgili alan yazında, bu eğitim ortamlarında topluluk duygusunun önemini vurgulayan çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, AUE üzerine ufuk açıcı çalışmalarında Rovai (2002), AUE derslerinde bir takım ders tasarım ilkelerini benimseyerek diyalogun artırılabilirliğinden ve böylece topluluk hissi duygusunun da artabileceğinden bahsetmektedir. Benzer şekilde, Liu ve diğerleri (2007) topluluk duygusunun, çevrimiçi öğrenme deneyimi için "kritik" olduğunu belirtmektedir. Daha yakın tarihli bir çalışmada, Ilgaz ve Aşkar (2013), topluluk duygusu ve çevrimiçi öğrenmeden memnuniyet arasında pozitif yönde yüksek bir ilişki bulmuştur. Bu bakımdan bu konuda yapılacak bir bilimsel çalışmanın alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı Anadolu Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrenenlerin çevrimiçi uzaktan eğitim ortamlarında geliştirdikleri topluluk hissi düzeylerinin cinsiyet, bölüm, bilgisayar program ve uygulamaları kullanım becerileri ve dil düzeyleri değişkenlerine göre incelemektir. Araştırmanın sonucunda öğrenenlerden elde edilecek veriler sayesinde daha nitelikli çevrimiçi dersler sunulabileceği öngörülmekte ve etkili, verimli ve çekici çevrimiçi ders tasarımları yapmanın gerekliliğinin ortaya konulacağı düşünülmektedir.

İlgili çalışma covid-19 pandemisinin yaygınlaştırdığı çevrimiçi ortamlarda öğrenenlerden gelen verilere göre kurumun mevcut program ve uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunması, ders tasarımlarını ve mevcut uygulama ve değerlendirmelerini yeniden gözden geçirme olanağı sunması açısından önemli görülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın; öğrenen gözüyle çevrimiçi uzaktan eğitimin mevcut durumunun belirlenmesine ve çevrimiçi eğitimin geliştirilmesi için öneriler sunulmasına yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca alanda çalışma yapmak isteyen araştırmacılara örnek oluşturması bağlamında da önem arz etmektedir.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma; Anadolu Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu ve 2021-2022 akademik yılında uzaktan öğretim yöntemleriyle çevrimiçi ders alan öğrenenler ve bu öğrenenlerden toplanan verilerle sınırlı tutulmaktadır.

İlgili Alanyazın

Genel bir ifadeyle topluluk hissi; aidiyet, paydaşların kendi aralarında ve grupla oluşturdukları özdeşleşme ve paydaşların ihtiyaçlarının birliktelikleri sayesinde karşılanacağına olan inanç olarak da tanımlanabilir. McMillan ve Chavis (1986) topluluk hissini 4 (dört) ana boyut içeriğinde tanımlamaktadırlar. Bunlar üyelik (membership), etki (influence), destek (support/reinforcement) ve paylaşılan duygusal bağıdır (shared emotional connection). İlgili literatür incelendiğinde çeşitli çalışmalara rastlanmaktadır. McMillan ve Chavis'in öne sürdüğü bu dört bileşeni temel alarak Rovai (2001) sınıf topluluk hissi bileşenlerini tanımlamıştır. Bu bileşenler cesaret (spirit), güven (trust), etkileşim (influence) ve öğrenmedir (learning). Ayrıca alanyazında son dönemde çevrimiçi ortamlarda öğrenenlerin topluluk hissi geliştirme düzeyleri üzerine çeşitli çalışmalar yapıldığı görülmektedir.

Ilgaz ve Aşkar (2009) yaptıkları araştırmalarında, harmanlanmış eğitim/öğrenme modeli üzerine yapılanmış bir uzaktan eğitim programında bulunan öğrenenlerin çevrimiçi ortamdaki topluluk hissi geliştirme düzeylerini belirlemek için bir topluluk hissi ölçeği geliştirmişlerdir. Rovai, Wighting ve Lucking'in 2004 tarafından geliştirilen ölçeğe dayalı olarak bir ölçme aracı geliştirilmiş ve geçerlik-güvenirlilik çalışmaları yapılmıştır. Ölçek, Ankara Üniversitesi İlahiyat Uzaktan Eğitim Programı birinci sınıfında öğrenim gören 571 öğrenenin verilerine dayalı olarak geliştirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ölçeğin son hali 6 madde ve 2 faktörlü olarak elde edilmiştir. Sonuç olarak, çevrimiçi uzaktan eğitim ortamlarında öğrenim gören öğrenenlerin topluluk hissi düzeylerini belirlemeye yönelik geçerlik ve güvenirlilik analizleri gerçekleştirilmiş bir ölçek geliştirilmiştir.

Yıldız (2018) gerçekleştirdiği araştırmasında, "Çevrimiçi Ortamlarda Topluluk Hissi Ölçeği'nin" Türkçe'ye uyarlamasının yapılması ve güvenirlilik, geçerlik analizlerinin gerçekleştirilerek incelenmesini amaçlamıştır. Geçerlik ve güvenirlilik analizleri bağlamında uyarlama çalışması yapılan ölçeğin çevrimiçi ortamlarda topluluk hissini ölçme anlamında güvenilirliğe ve geçerliğe sahip olduğunu belirlemiştir.

Enfiyeci (2019) yaptığı araştırmasında; lisansüstü öğrenenlerin çevrimiçi ortamlarda topluluk duygusu, motivasyon ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamıştır. Tanımlayıcı bir ilişkisel araştırma modeli kullanılarak yürütülen çalışmada, Ahmet Yesevi Üniversitesi'nde uzaktan eğitim lisansüstü öğrenenleri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Ahmet Yesevi Üniversitesi'nde 16 farklı lisans programında öğrenim gören ve sistem üzerinden e-posta ile gönderilen ölçekleri yanıtlayan 53 öğrenen katılmıştır. Öğrenenlerden veri toplamak için araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi

Formu", "Çevrimiçi Öğrenme Topluluğu Hissi Ölçeği" ve "Motivasyon Ölçeği" kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistiksel analiz, korelasyon analizi ve regresyon analizi kullanılarak istatistiksel olarak analiz gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda; topluluk duygusu ile motivasyon arasında herhangi bir ilişki olmadığı, topluluk duygusu ile akademik başarı arasında negatif, anlamlı olmayan bir ilişki olduğu bulunmuştur. Elde edilen bilgiler ile akademik başarı ve motivasyon arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca topluluk hissi değişkeninin motivasyon değişkeni üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı, motivasyonun ise akademik başarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmüştür.

Yıldız (2020) gerçekleştirdiği çalışmada; çevrimiçi bir öğrenme ortamında öğrenenlerin topluluk duygusunu etkileyen faktörleri belirlemektedir. Çalışmaya Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin 5 farklı bölümünden 15 asistan öğrenen katılmıştır. Araştırma verileri, nitel veri toplama araçlarından biri olan yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla elde edilmiştir. Sonuç olarak; çevrimiçi ortamlar düzenlenirken öğreticilerin süreç hakkında bilgilendirilmesine, etkileşimli arayüzlerin tasarlanmasına, sistemi tanımasına ve uygun yöntem ve stratejilerin belirlenmesine dikkat edilmesi önerilmektedir.

Chatterjee ve Correia (2020) gerçekleştirdikleri çalışmada öğrenenlerin topluluk hissi ile çevrimiçi iş birlikli öğrenmeye yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Çalışmanın sonucunda iş birliği ile topluluk hissi arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, topluluk hissi ile iş birlikli öğrenme arasındaki ilişkinin derecesinin lisansüstü öğrenenler arasında, lisans öğrenenlerine göre daha yüksek olduğu fark edilmiştir. Buna ek olarak, iş birlikli öğrenmeye yönelik olumlu bir tutum ile topluluk hissini boyutları arasında, iş birliğine dayalı öğrenmeye yönelik olumsuz bir tutum ile topluluk hissi arasındaki ilişkiye kıyasla daha yüksek derecede bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Kılınç ve Altınpulluk (2021), çevrimiçi uzaktan eğitim ortamlarına içerik sağlayan öğrenenlerin topluluklara yönelik algılarının cinsiyet, yaş, bilgi teknolojilerine erişim ve bilgi teknolojilerini kullanma deneyimi gibi değişkenler açısından incelenmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. 117 içerik üreten öğrenenin katıldığı araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar, içerik sağlayan öğrenenlerin topluluk duygusunun cinsiyetlerine, teknoloji erişimlerine ve eğitim teknolojileri kullanım tecrübeleri açısından anlamlı farklılıklar göstermediğini ifade etmektedir. Ayrıca topluluk duygusu ölçeğinin bir alt boyutu olan işlemsel boyut bağlamında içerik üreten öğrenenlerin yaşa bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

İlgili alanyazın incelendiğinde öğrenenlerin çevrimiçi uzaktan eğitim ortamlarında topluluk hissi düzeylerinin belirlenmesine yönelik birkaç çalışmaya rastlanmaktadır. Ancak kurumsal bağlamda kurumdaki tüm öğrenenleri kapsayan bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Bir yükseköğretim kurumundaki öğrenenlerin tamamının çevrimiçi ortamlarda topluluk hislerinin belirlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca ortaya çıkacak sonuçların çevrimiçi derslerin niteliğinin artırılması açısından fayda sunacağı öngörülmektedir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma niceliksel yöntemin bir deseni olan kesitsel tarama modelinde desenlenmiştir (Büyüköztürk vd., 2012). Kesitsel araştırma modelinde amaç, bir durumu, değişkeni, olguyu aydınlatmak için bilgi toplarken durumu betimlemek ve bu fotoğrafı inceleyerek durum, değişkenler ve olgular arasındaki ilişkiyi ortaya koymak olarak ifade edilmektedir.

Araştırmanın bağımlı değişkeni Anadolu Üniversitesi'nin Yabancı Diller Yüksekokulu'nun İngilizce hazırlık programında öğrenim gören öğrenenlerin *Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Ortamlarında Topluluk Hissi Düzeyleridir*. Bu çalışmada, bağımsız değişkenler:

- Cinsiyet
- Bölüm
- Bilgisayar Program ve Uygulamaları Kullanım Becerileri
- Dil Düzeyi

Araştırma Soruları

Bu araştırmanın amacı bağlamında aşağıda belirtilen sorular oluşturulmuş ve araştırma bu sorular ekseninde şekillendirilmiştir:

1. İngilizce hazırlık programında öğrenim gören öğrenenlerin *Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Ortamlarında Topluluk Hissi Düzeyleri* cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
2. İngilizce hazırlık programında öğrenim gören öğrenenlerin *Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Ortamlarında Topluluk Hissi Düzeyleri* eğitim gördükleri dönemlere göre farklılaşmakta mıdır?
3. İngilizce hazırlık programında öğrenim gören öğrenenlerin *Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Ortamlarında Topluluk Hissi Düzeyleri* dil seviyelerine göre farklılaşmakta mıdır?

4. İngilizce hazırlık programında öğrenim gören öğrenenlerin *Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Ortamlarında Topluluk Hissi Düzeyleri* bilgisayar program ve uygulamaları kullanım beceri düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

Çalışma Grubu

Anadolu Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu öğrenenlerinden çevrimiçi uzaktan eğitim alanlar bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında evrenin tamamına ulaşmak hedeflenmektedir. Covid-19 pandemisi ile birlikte uzaktan eğitime geçen Anadolu Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu 2020-2021 eğitim öğretim yılında tamamen çevrimiçi olarak eğitim vermiş; 2021-2022 eğitim öğretim yılında ise harmanlanmış bir sistemle eğitimine devam etmişlerdir. Farklı dil seviyelerinde İngilizce hazırlık eğitimi vermekte olan kurumdaki öğrenenler pandemi nedeniyle haftanın üç günü yüz yüze iki gün ise çevrimiçi olarak eğitim almaktadır. CANVAS alt yapısını kullanan Anadolu Üniversitesi MERGEN Öğrenme Yönetim Sistemi ile öğrenenlerine çevrimiçi öğrenme ortamı desteği sunmaktadır. MERGEN ÖYS içerisinde eş zamansız olarak öğrenenlerin yararlanabileceği öğrenme kaynakları ve tartışma alanı olduğu gibi sisteme entegre olarak çalışan Big Blue Button uygulaması ile de eş zamanlı olarak önceden belirlenmiş ve haftanın belirli gün ve saatlerinde gerçekleştirilen canlı dersler ile öğrenenler hem birbirleri ile hem de öğretene etkileşime girebilmektedir. Anadolu Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu ise çevrimiçi dersler için Zoom uygulamasını kullanmakta ve ders kayıtları MERGEN üzerinden öğrenenler ile eş zamansız olarak da paylaşılmaktadır. Çalışma kapsamında gerekli etik kurul izni alınarak otomasyon sisteminden öğrenenlere veri toplama aracının bağlantısı gönderilmiştir. Çalışma kapsamında araştırmanın evrenini 826 öğrenen (N=826) oluşturmakta olup 115 (n=115) öğrenenden veri toplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Veri toplama için literatürde popülerlik kazanmış daha hızlı, verimli ve ekonomik bir yöntem olan çevrimiçi anket yöntemi kullanılmıştır (Arıkan, 2018). Anketler, Google Formlar adlı çevrimiçi bir platforma yüklenmiş ve öğrenenlere ilgili anket formuna bir bağlantı verilmiştir. Uygulamalar yapılmadan önce etik kuruldan gerekli izinler alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Katılımcı Bilgi Formu

Bu araştırmada, çalışmanın amacıyla uyumlu olarak hazırlanan Katılımcı Bilgi Formunda öğrenenlerin; *cinsiyet, dil düzeyleri, bilgisayar program ve uygulamaları kullanım becerileri, öğrenim görülen dönemlere ilişkin çeşitli sorular* yer almaktadır.

Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Ortamında Topluluk Hissi Ölçeği

Anadolu Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu öğrenenlerinin Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Ortamlarında Topluluk Hissi Düzeylerini belirlemek amacıyla Ilgaz ve Aşkar (2009) 'ın geliştirdiği *Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Ortamında Topluluk Hissi Ölçeği* kullanılmaktadır. Ilgaz ve Aşkar'ın (2009) uzaktan eğitim yöntemiyle ders alan lisans öğrenenleri üzerinde çalışmalarını gerçekleştirdiği ve orijinali Türkçe olarak geliştirilen Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Ortamında Topluluk Hissi Ölçeği, 6 madde olarak tasarılanan 7'li Likert tipte bir ölçektir. Ölçek duyuşsal (4 madde) ve eylemsel (2 madde) olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi (DFA), ölçeğin uyumunu istenilen aralıkta olup iyi olduğunu göstermektedir. " $\chi^2/sd= 2.476$, $RMSEA= 0.067$, $S-RMR= 0.034$, $GFI= 0.99$, $AGFI= 0.96$, $CFI= 0.99$, $NNFI= 0.98$, $IFI= 0.99$ ". Güvenirlik analizi için hesaplanan Cronbach alfa katsayısı, alt ölçekler için 0.79 ve 0.73, ölçeğin tamamı için 0.80 olarak bulunmuştur (Ilgaz ve Aşkar, 2009). Ölçeğin geçerlilik ve güvenirlilik analiz sonuçları, ölçeğin çevrimiçi uzaktan eğitim dersleri alan öğrenenlere uygulanabileceğini göstermektedir.

Verilerin Analizi

Topluluk Hissi ölçeğinden analiz sonucunda elde edilen puanları için çarpıklık ve basıklık katsayılarının 1,5 ile -1,5 arasında değiştiği görülmektedir. Elde edilen değerlerden hareketle verilerin normallik varsayımını verdiği söylenebilir (De Carlo, 1997). Ölçek puanlarının tanılayıcı istatistikleri Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1

Puanlara ait betimsel istatistikler

<i>Değişkenler</i>	<i>n</i>	<i>Min.</i>	<i>Mak.</i>	<i>Ortalama</i>	<i>SS</i>	<i>Çarpıklık</i>	<i>Basıklık</i>
Duyuşsal	115	1,00	5,00	3,85	1,43	,127	-,254
Eylemsel	115	1,00	5,00	3,06	1,55	,290	-,497

Elde edilen verilerin Spss programı aracılığıyla analizi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca elde edilen verilerin değerlendirilmesi; %95 güven değeri ve %5 anlamlılık düzeyi olarak değerlendirilmektedir. Çalışmanın normallik varsayımını sağladığı için; nicel verilerin karşılaştırılmasında, iki alt düzeyi olan değişkenler için t-testi, ikiden fazla alt düzeyi olan değişkenler için tek yönlü Anova kullanılmaktadır. Anova testinden fark çıkması durumunda farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesinde ise Post-Hoc testlerinden faydalanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Çalışma Grubuna İlişkin Bulgular

Bu bölümde katılımcı bilgi formu aracılığıyla toplanan verilerin frekans ve yüzde dağılımları tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 2

Öğrenenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılım Tablosu

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
Cinsiyet	Kadın	53	41,8
	Erkek	62	58,2
	Toplam	115	100

Çalışma grubunun %41,8 inin kadın, %58,2 sinin erkek katılımcılardan oluştuğu görülmektedir.

Tablo 3

Öğrenenlerin Bilgisayar Program ve Uygulamaları Kullanım Becerisi

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
Kullanım Becerisi Düzeyi	Düşük	18	15,7
	Orta	76	67,8
	Yüksek	21	16,5
	Toplam	115	100

Çalışma grubunda öğrenenlerin bilgisayar program ve uygulamaları kullanım beceri düzeylerine yönelik verdikleri yanıtlara göre; düşük %67,8 orta seviye %69,8 yüksek seviye becerisi olanların %16,5 olduğu görülmektedir. Bu bağlamda orta seviye beceriye sahip olduğunu söyleyenlerin fazlalığı göze çarpmaktadır.

Tablo 4

Öğrenenlerin Dil Düzeylerine Göre Dağılımları

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Değişkenler</i>
Dil Düzeyi	C (temel düzey)	32	27	Kullanım Beceri Düzeyi
	B (alt orta düzey)	54	47	
	A (orta düzey)	29	26	
	Toplam	115	100	

Çalışma grubundaki öğrenenler Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programına (Common European Framework of Reference for Languages) göre Anadolu Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu'nca belirlenen ve söz konusu çerçevede sırasıyla A1, A2, A2+, B1 seviyelerine karşılık gelecek şekilde yüksekokul tarafından oluşturulmuş D (başlangıç düzeyi), C (temel düzey), B (alt orta düzey) ve A (orta düzey) düzeylerinde öğrenim görmektedirler. Çalışma grubunda öğrenenlerin dil düzeylerine göre katılım durumları incelendiğinde araştırmaya en çok katılımın %47 ile B düzeyi (alt orta düzey) ve C (temel düzey) dil düzeyinde öğrenim gören öğrenenler olduğu göze çarpmaktadır. En az katılım gösterenlerin ise %29 ile A (orta düzey) düzeyinde öğrenim görenler olduğu görülmektedir. D (başlangıç düzeyi) düzeyinde öğrenim gören öğrenenlerden çalışmaya katılım gösteren olmamıştır.

Tablo 5

Öğrenenlerin Öğrenim Gördükleri Döneme Göre Dağılımları

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Değişkenler</i>
Öğrenim Kademesi	1. Dönem	33	27,8	Kullanım Beceri Düzeyi
	2. Dönem	70	63,5	
	4. Dönem	12	8,7	
	Toplam	115	100	

Çalışma grubundaki öğreneneler AÜ Yabancı Diller Yüksekokulunda dil gelişim ihtiyaçları çerçevesinde toplam dört dönem eğitim alabilmektedirler. Çalışma grubunda öğrenenlerin hazırlık okulunda içinde buldukları döneme göre araştırmaya katılımları incelendiğinde; 2. dönem öğrenenlerinin %63,5 ile çok yüksek katılım gösterdikleri görülmektedir. 4. dönem öğrenenlerin %8,7 ile en düşük katılımı gösterdikleri görülmektedir. Hazırlık okulunda 3. Dönemini geçirmekte olan öğrenenlerin katılım göstermedikleri görülmüştür.

Araştırma Sorularına İlişkin Bulgular**Çalışma Grubunun Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Ortamlarında Topluluk Hissi Geliştirme Düzeyleri, Cinsiyete Göre Değişmekte midir?**

Tablo 6

Çalışmaya Katılan Öğrenenlerin Cinsiyete Göre t- testi Tablosu

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>Ort</i>	<i>T</i>	<i>P</i>	<i>Cohen's d</i>
Duyuşsal	Kadın	4,176	,300	,309	
	Erkek	4,128			
Eylemsel	Kadın	3,59	,90	,018*	,42
	Erkek	3,34			

Çalışma grubunun cinsiyete göre çevrimiçi uzaktan eğitim ortamlarında topluluk hissi geliştirme düzeylerinin; duyuşsal alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmazken, ölçeğin eylemsel alt faktöründe istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($P<.05$). Söz konusu farklılığın Cohen's d değerleri incelenmektedir. Aralarında anlamlı farklılıklar görülen alt boyutlar için ilgili değer 0,42 olduğu ve orta düzey etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Eylemsel alt boyutta kadınların puan ortalamasının erkeklerin puan ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çalışma Grubunun Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Ortamlarında Topluluk Hiss Geliştirme Düzeyleri, Öğrenim Kademelerine Göre Değişmekte midir?

Ölçekte duyuşsal alt boyut; önemseme, güvenme, karşılama ve fırsat vermeye yönelik, eylemsel alt boyut ise konuşma paylaşma gibi çevrimiçi eğitim ortamlarında aidiyet geliştirme bir topluluk oluşturabilme faktörleri bulunmaktadır. Anova sonuçlarına göre duyuşsal alt boyutta gruplar arası farklılaşma ($P=.005<.05$) görülmüştür. Varyans homojenliği testi sonucu gruplar homojen dağıldığından ($P=.160>.05$) ve örneklem alt gruplarındaki dağılımın eşit olmadığı görüldüğünden Hochberg's GT2 Post-Hoc testi yapılmıştır.

Tablo 7

Çalışmaya Katılan Öğrenenlerin Öğrenim Dönemlerine Göre Anova Tablosu

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>Ort</i>	<i>F</i>	<i>P</i>	<i>Fark</i>
Duyuşsal	1. Dönem				
	2. Dönem	2,887	1,974	,005*	1-3
	4. Dönem				2-3
Eylemsel	1. Dönem				
	2. Dönem	2,144	1,332	,245	
	4. Dönem				

İlgili analiz sonuçlarına göre öğrenim dönemleri farklı olan gruplar arasında çevrimiçi uzaktan eğitim ortamlarında topluluk hissi geliştirme düzeylerinin; duyuşsal alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($P<.05$). Öğrenim gördükleri ilişkin Post-Hoc test sonuçlarında 4. dönem grup ile diğer gruplar arasında farklılık olduğu görülmektedir. Duyuşsal

boyut ortalaması en yüksek 4. dönem diyenler (4.5513), en düşük ise 1. dönem diyenlerdir (2.2881). Dolayısıyla duyuşsal boyutta topluluk his düzeyi olarak farklılaşan 4. Dönem öğrenim görenlerdir. Eylemsel alt boyutta ise anlamlı bir fark görülmemektedir.

Çalışma Grubunun Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Ortamlarında Topluluk His Geliştirme Düzeyleri, Bilgisayar Program ve Uygulamaları Kullanım Düzeyine Göre Değişmekte midir?

Tablo 8

Çalışmaya Katılan Öğrenenlerin Bilgisayar Program ve Uygulamaları Kullanım Becerilerine Göre Anova Tablosu

<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>Ort</i>	<i>F</i>	<i>P</i>	<i>Fark</i>
Duyuşsal	Düşük				
	Orta	3,303	3,374	008*	1-3
	Yüksek				2-3
Eylemsel	Düşük				
	Orta	2,799	1,732	,177	
	Yüksek				

Tabloda belirtilen tek yönlü Anova analiz sonuçlarına göre öğrenenlerin; ölçekte duyuşsal alt boyut, önemseme, güvenme, karşılama ve fırsat vermeye yönelik, eylemsel alt boyut ise konuşma paylaşma gibi çevrimiçi eğitim ortamlarında aidiyet geliştirme bir topluluk oluşturabilme faktörleri bulunmaktadır. Anova sonuçlarına göre duyuşsal alt boyutta gruplar arasında farklılık olduğu ($P=.008<.05$) görülmüştür. Varyansların homojen dağıldığından ($P=.160>.05$) ve örneklem gruplarındaki dağılım eşit olmadığından Hochberg's GT2 Post Hoc test yapılmıştır.

İlgili analiz sonuçlarına göre; bilgisayar program ve uygulamaları kullanım becerileri yüksek olan öğrenenlerin diğer gruplardan ölçeğin duyuşsal boyutunda topluluk hissi geliştirme düzeyleri anlamlı derecede farklılaşmaktadır. Duyuşsal alt boyutta; bilgisayar program ve uygulamaları kullanım düzeyi yüksek olan öğrenenlerin ortalamasının (4, 8812), bilgisayar program ve uygulamaları kullanım düzeyi orta olan öğrenenlerin ortalamasından

(3.5513) ve düşük düzeyde olan öğrenenlerin ortalamasından (3.0875) daha yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla duyuşsal boyutta topluluk his düzeyi olarak farklılaşan bilgisayar program ve uygulama kullanım becerisi yüksek düzeyde olan öğrenenlerdir. Ölçeğin eylemsel alt boyutunda ise anlamlı bir fark görülmemektedir.

Çalışma Grubunun Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Ortamlarında Topluluk His Geliştirme Düzeyleri, Dil Düzeylerine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Tablo 9				
<i>Öğrenenlerin Dil Beceri Düzeyleri Anova Tablosu</i>				
<i>Değişkenler</i>	<i>Gruplar</i>	<i>Ort</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Duyuşsal	C			
	B	2,603	,374	,688
	A			
Eylemsel	C			
	B	2,399	1,737	,177
	A			

Tabloda belirtilen tek yönlü Anova analiz sonuçlarına göre öğrenenlerin; çevrimiçi uzaktan eğitim ortamlarında topluluk hissi geliştirme düzeylerinde dil düzeyleri arasında ölçeğin duyuşsal ve eylemsel alt boyutlarının ikisinde de anlamlı bir fark görülmemektedir.

Sonuç ve Öneri

Problem durumlarına ilişkin çıkarımsal bulguların sonuçları kapsamında, çevrimiçi uzaktan eğitim ortamlarında öğrenenlerin çevrimiçi ortamlarda topluluk hissi geliştirme düzeylerinde cinsiyet ve dil seviyelerine göre yapılan uygun testler sonucunda anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Bu bulgu, Kılınç ve Altınpulluk'un (2021) çalışmalarında elde ettikleri cinsiyetin topluluk hissi geliştirmede etkili bir değişken olmadığı bulgusunu desteklemektedir. Bu bulgudan hareketle, çevrimiçi öğrenenlerden oluşan bir toplulukta hem erkeklerin hem de kadınların cinsiyetlerinden bağımsız olarak birbirlerini destekleyebilmeleri ve teşvik edebilmelerinin mümkün olduğu ve böylece uygun şartlar sağlanırsa topluluğun tüm üyeleri için daha olumlu ve etkili bir öğrenme ortamı yaratılabileceği söylenebilir. Buna ek olarak, aynı olumlu durumun dil öğrenen uzaktan öğrenenler için de dil seviyelerinden bağımsız olarak

geçerli olduğu çıkarımı yapılabilir. Genel olarak, cinsiyetin ve dil seviyelerinin topluluk hissi geliştirmede önemli bir faktör olmadığı bulgusu, cinsiyetleri veya diğer özellikleri ne olursa olsun tüm öğrenenler için destekleyici ve kapsayıcı bir öğrenme ortamı yaratmanın önemini de vurgulamaktadır.

Öğrenim dönemleri göz önüne alındığında çevrimiçi ortamlarda topluluk hissi geliştirme düzeyinin duyuşsal alt boyutunda bulunan önemseme, güvenme, karşılama ve fırsat vermeye yönelik alt faktörlerinde ilgili analizler sonucunda 4. dönem öğrenenlerin diğer öğrenenlere göre daha yüksek bağlılık gösterdiği görülmektedir. Bu bulgunun Beeson ve diğerlerinin (2019) çalışması ile uyumlu olduğu görülmüştür. Buradan hareketle, çevrimiçi bir ortamda daha fazla zaman geçiren öğrencilerin, topluluğun diğer üyeleriyle etkileşim kurmak ve onları tanımak için daha fazla fırsata sahip olabildiği ve bu durumun bir bağlantı ve aidiyet duygusunu teşvik edebileceği söylenebilir.

Beeson ve diğerlerinin (2019) çalışması ile aynı doğrultuda olan diğer bir bulgu da öğrenenlerin bilgisayar program ve uygulamaları kullanım becerileri ile çevrimiçi ortamlarda topluluk hissi geliştirme düzeylerinin duyuşsal alt boyutunda bulunan önemseme, güvenme, karşılama ve fırsat vermeye yönelik alt faktörleri ile ilgilidir. Yapılan analizler sonucunda yüksek beceriye sahip öğrenenlerin diğer gruplara göre daha yüksek bağlılık gösterdiği görülmektedir. Bu durum, daha yüksek teknoloji yeterliliğine sahip öğrenenlerin, çevrimiçi öğrenmede yer alan çeşitli araç ve teknolojileri kullanmada daha rahat ve yetkin olabileceği olasılığı ile açıklanabilir. Böylece bu öğrenenler için, topluluğun diğer üyeleriyle etkileşime girme ve etkileşim kurma daha kolay hale gelmiş ve bu durum daha güçlü bir topluluk duygusuna yol açmış olabilir.

Sonuç olarak, küresel bir salgın sırasında öğrenenlerin ve öğreticilerin stresi, kaygısı ve belirsizliği göz önüne alındığında, sosyal varlığın öğrenme için bir öncelik olması gerektiği görülmektedir. Çevrimiçi uzaktan eğitimde bulunan öğrenme ortamlarının; etkili ve çekici bir öğrenme ortamı olmasını sağlamak amacıyla, paydaşların kendilerini bir grup gibi hissetmeleri önem arz etmektedir (Valentine, 2002). Salgın gerçeği hayatımızda olmaya devam ettikçe, öğretmenler ve öğrenenler muhtemelen sosyalleşmeyi ve örgün öğrenme ortamlarını özleyeceklerdir. Sosyal mesafe yeni bir norm haline gelse de bir gruba ait olma ve aidiyet duygusunu geliştirmek için gerekli faaliyetlerin çoğu grupla çevrimiçi olarak yapılabilir. Çevrimiçi eğitim ortamlarının kullanımının giderek arttığı günümüzde, öğrenen topluluklarını ve eğitimi güçlendirmek için öğrenenlerin iş birliği yapabilecekleri, tartışabilecekleri ve müzakere edebilecekleri görevler verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Son olarak, bu çalışmanın sonuçlarını doğrulamak için, gelecekteki çalışmaların farklı evren ve örneklerle daha büyük ölçekte tekrarlanması, artırılmış/sanal gerçeklik gibi uzaktan eğitime entegre edilebilecek farklı teknolojilerin öğrenenlerin topluluk hissi gelişimine etkisinin araştırılması, öğrenen motivasyonu açısından topluluk hissinin etkilerinin araştırılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Arıkan, R. (2018). Anket Yöntemi Üzerine Bir Değerlendirme. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (1), 97-159.
- Avcıoğlu, G. Ş. (2014). Sosyal bilimlerde internet anketi uygulamaları: cevaplama oranı, veri kalitesi, örneklem sorunları ve çözümleri. *International Journal of Human Sciences*, 11(2), 89-113.
- Beeson, E., Aideyan, B., O'Shoney, C., Bowes, D. A., Ansell, K. L., & Peterson, H. M. (2019). Predicting Sense of Community among Graduate Students in a Distance Learning Environment. *Universal Journal of Educational Research*, 7(3), 746-753.
- Chatterjee, R., Correia, A. P. (2020). Online students' attitudes toward collaborative learning and sense of community. *American Journal of Distance Education*, 34(1), 53-68.
- Chen, B. H., Chiou, H. H. (2014). Learning style, sense of community and learning effectiveness in hybrid learning environment. *Interactive Learning Environments*, 22(4), 485-496.
- Dhawan, S. (2020). Online learning: A panacea in the time of COVID-19 crisis. *Journal of educational technology systems*, 49(1), 5-22.
- De Carlo, L.T. (1997) On the Meaning and Use of Kurtosis. *Psychological Methods*, *American Psychological Association*, 2, 292-307.
<http://dx.doi.org/10.1037/1082-989X.2.3.292>
- Enfiyeci, T., & Filiz, S. B. (2019). Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Tübvav bilim dergisi*, 12(1), 20-32.
- Gümüş, S. (2007). *Çevrimiçi işbirliği ekiplerinde öğrenenlerin sorun çözerek öğrenmeyle ilgili tutum ve görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No. 210036)
- Ilgaz, H., Aşkar, P. (2009). Çevrimiçi Uzaktan Eğitim Ortamında Topluluk Hissi Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*. Vol.1 No.1 (2009),27-34.
- Ilgaz, H., & Aşkar, P. (2013). The contribution of technology acceptance and community feeling to learner satisfaction in distance education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 106, 2671-2680.
- Kılınç, H., & Altınpulluk, H. (2021). Investigation of the Sense of Community Levels of Content Generating Learners' in Online Learning Environments in terms of Various Variables. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 50(2), 1127-1153.

- Liu, X., Magjuka, R. J., Bonk, C. J., & Lee, S. H. (2007). Does sense of community matter? An examination of participants' perceptions of building learning communities in online courses. *Quarterly Review of Distance Education*, 8(1), 9.
- Martin, F., & Bolliger, D. U. (2018). Engagement matters: Student perceptions on the importance of engagement strategies in the online learning environment. *Online Learning*, 22(1), 205-222.
- McMillan, D. W., & Chavis, D. M. (1986). Sense of community: A definition and theory. *Journal of community psychology*, 14(1), 6-23.
- Valentine, D. (2002). Distance learning: Promises, problems, and possibilities. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 5(3), 1-11
- Müller, C., & Mildenerger, T. (2021). Facilitating flexible learning by replacing classroom time with an online learning environment: A systematic review of blended learning in higher education. *Educational Research Review*, 34, 100394.
- Nistor, N., Daxecker, I., Stanciu, D., & Diekamp, O. (2015). Sense of community in academic communities of practice: predictors and effects. *Higher Education*, 69(2), 257-273.
- Oguz, F., & Poole, N. (2013). Who do you know? A study of connectedness in online education and employment. *Education for Information*, 30(3-4), 129-148
- Rovai, A. P. (2002). Building sense of community at a distance. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 3(1), 1-16.
- Rovai, A. P. (2002). Sense of community, perceived cognitive learning, and persistence in asynchronous learning networks. *The Internet and Higher Education*, 5(4), 319-332.
- Sadeghi, M. (2019). A shift from classroom to distance learning: Advantages and limitations. *International Journal of Research in English Education*, 4(1), 80-88.
- Saltürk, A , Güngör, C . (2020). COVID-19 Döneminde Öğrencilerde Topluluk Hissi ve Çevrimiçi Uzaktan Eğitimin İncelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(5), 4204- 4221.
- Varol, M., Türel, Y.K. (2003). Çevrimiçi Uzaktan Eğitimde İletişim Modülü. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*. Vol. 2 No.1 (2003), 34-42.
- Valentine, D. (2002). Distance learning: Promises, problems, and possibilities. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 5(3), 1-11.
- Wang, S. K. (2008). The effects of a synchronous communication tool (yahoo messenger) on online learners' sense of community and their multimedia authoring skills. *Journal of Interactive Online Learning*, 7(1), 59-74.

- Yıldız, E. (2020). Çevrimiçi öğrenme ortamlarında uzaktan eğitim öğrencilerinin topluluk hissine etki eden faktörlerin incelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 180-205.
- Yıldız, E. (2018). Çevrimiçi ortamlarda topluluk hissi ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8(1), 24-38.
- Zhao, R., Chen, Y., & Zhang, M. (2021, May). *The Effects of the Sense of Community on Online Learning System*. In 2021 the 6th International Conference on Distance Education and Learning (pp. 207-211)

Yazarlar Hakkında

Dr. Emin ÖZEN

Yazar, Lisans eğitimini 2008 yılında Osmangazi Üniversitesi / Eğitim Fakültesi / Matematik Eğitimi (İlköğretim) alanında, yüksek lisans eğitimini 2013 yılında Osmangazi Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında, doktora eğitimini 2022 yılında Anadolu Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Uzaktan Eğitim alanında tamamlamıştır. 2008 yılından bu yana Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul ve kurumlarda matematik öğretmenliği / yöneticilik ve eğitici öğretmenliği görevlerinde

bulunan Dr. Özen, şu anda Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir birimde Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı olarak görevine devam etmektedir. Eğitimde dijital dönüşüm, teknolojik pedagojik alan bilgisi, uzaktan eğitimde tutum, eğilimler, çevrimiçi uzaktan eğitimde kalite, öğrenen destek hizmetleri, karma yöntem araştırmaları, ölçek geliştirme ve uyarlama gibi konularda makale, tam metin ve özet bildiri, kitap, kitap bölümü vb. 20'nin üzerinde çalışma gerçekleştirmiştir. Halen Osmangazi Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Matematik Eğitimi alanında 2. Yüksek lisans eğitimine devam etmektedir.

GSM: +90 506 689 2582

Eposta: eminozen@anadolu.edu.tr

eminozen00@gmail.com

URL: <http://www.researchgate.net/profile/Emin-Oezen>

<https://scholar.google.com.tr/citations?user=30MKri8AAAAJ&hl=t>

Öğr. Gör. Hülya Düzenli

Hülya Düzenli, Anadolu Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu'nda öğretim görevlisi olarak Akademik İngilizce dersleri vermektedir. Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı'nda yüksek lisansını tamamlamış olan yazar, aynı bölümde doktora eğitimine devam etmektedir. Aynı zamanda, uzaktan eğitimde çağdaş öğretme ve öğrenme teknikleri ve dijital öğretim teknikleri alanında öğretmen yeterliliklerinin geliştirilmesi konularında Erasmus + Stratejik İş Birliği projelerinde araştırmacı olarak çalışmaktadır. Anadolu

Üniversitesi'nin sunduğu KAÇD platformu olan AKADEMA'da Etkili İş Görüşmeleri Gerçekleştirmek dersini de yürütmekte olan yazarın çalışmaları dijital çağda eğitim, uzaktan eğitimde öğrenen ve öğretene yeterlilikleri, yabancı dil eğitimi, etkinlik kuramı, çevrimiçi dersler ve e-öğrenme ortamları, Z kuşağı öğrenenlerinin eğitsel tercihleri gibi konular üzerine odaklanmaktadır.

GSM: 0505 933 23 39

Eposta: hulyaarslan@anadolu.edu.tr